

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1\(65\).53-59](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2025.1(65).53-59)
 УДК 338.43+004;352.075+63

Газуда С.М., Поліщук А.В.

ЦИФРОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ В МЕЖАХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД РЕГІОНУ

У статті окреслено інноваційні аспекти забезпечення територіального розвитку обґрунтованого крізь призму активізації цифрових впроваджень і трансформаційних змін. Обґрунтовано роль сільських територіальних громад стосовно забезпечення збалансованого сільського розвитку в умовах цифровізації. Прикладною дієвістю зумовлюються процеси формування локальних об'єктів з формування інформаційно-аналітичних центрів, зокрема створення інклюзивних ресурсних центрів на базі яких впроваджуються цифрові освітні технології з набуття освітніх знань дітей з особливими потребами, що мають змогу навчатися у звичайних навчально-виховних закладах в межах функціонування сільських територіальних громад. Актуальності набуває формування ефективної системи регіонального менеджменту сільського розвитку у процесі цифрових впроваджень в межах локальних об'єктів, що розглянуто на прикладі окремої об'єднаної територіальної громади (ТГ), зокрема Холмківська ТГ, Ужгородського району, Закарпатської області. Акцентовано увагу на необхідності підготовки кваліфікованих фахівців для роботи з цифровими методиками, що потребують сертифікованих користувачів.

Ключові слова: цифрові впровадження, новаційні технології, сільський розвиток, сільські територіальні громади, процеси цифровізації.

Постановка проблеми. Новаційні аспекти забезпечення територіального розвитку стосуються активізації цифрових впроваджень і трансформаційних змін. В зазначеному контексті сільські територіальні громади відіграють вагому роль сприяючи забезпеченню збалансованого сільського розвитку в умовах цифровізації. В межах відміченого розвитку дієвістю зумовлюються процеси формування локальних об'єктів з формування інформаційно-аналітичних центрів сформованих на базі сільських територіальних громад. Актуалізації набуває створення інклюзивних ресурсних центрів, де застосовуються освітні технології з набуття освітніх знань дітей з особливими потребами, що мають змогу навчатися у звичайних навчально-виховних закладах.

Запровадження відмічених центрів інклюзивної освіти створюються на базі

сільських територіальних громад і є необхідною складовою сільського розвитку.

Мета статті полягає в розгляді особливостей цифрових впроваджень в межах сільських територіальних громад на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Забезпечення процесу цифрових впроваджень й окреслення його впливу на успішне функціонування сільських територіальних громад розглядається у теоретико-практичних доробках вітчизняних науковців, серед яких М. Газуда, Л. Газуда, В. Герцег [1; 2], Ю. Дубневич, В. Чечель [4], К. Краус, Н. Краус, О. Криворучко [5], Ю. Нікітін, О. Кульчицький [7], Н. Скоробогатова [9], О. Соснін [10] та інші. Роль сільських територіальних громад в умовах цифровізаційних змін, як вважають Ю. Дубневич, В. Чечель зумовлюється посиленням їх впливу на забезпечення процесу впровадження новаційних цифрових технологій з розширення меж доступності до е-послуг сільських мешканців засобом онлайн-платформ та інших додатків; забезпечення результативності й застосування оптимізаційних підходів у процесі задіяння цифрових технологій, що сприятиме підвищенню рівня управління ними в межах територіальних громад; дотримання принципів прозорості та відкритості органів влади через оцифрування е-послуг надаваних ними та прийнятті адекватних управлінських рішень; підвищення рівня доступності сільських мешканців до отримання

© Газуда С.М., д.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та торгівлі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна, e-mail: serhii.hazuda@uzhnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8148-6783>

Поліщук А.В., аспірант кафедри економіки, підприємництва та торгівлі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна, e-mail: andriy.v.polishchuk@gmail.com,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3093-8393>

інформації та адміністративних послуг; розвиток інфраструктурного цифрового забезпечення, що формуватиме ключову основу активізатора з розширення інфраструктурного зв'язку й доступу до Інтернет ресурсу в межах сільських територіальних громад [4, с. 66-68].

Дослідження зарубіжних науковців та вчених-економістів E. Stolterman, A. Fors [15], T. Ringenson, M. Höjer, A. Kramers, A. Viggedal [17], R. Katz [14], J. Clerck [13], D. Bowersox, D. Closs, R. Drayer [12] стосуються наукових пошуків у сфері інформаційних технологій, розгляду функціональності інформаційних систем, особливостей процесів цифровізації, трансформуючого економічного впливу цифрових технологій на забезпечення ефективного функціонування сфер і видів діяльності в межах територіального розвитку й управління ним. Особливої уваги потребують дослідження S. Stojanova, N. Cvar, J. Verhovnik, N. Božic, J. Trilar, A. Kos, and E.S. Duh [16] щодо окреслення центрів цифрових інновацій на територіях сільської місцевості, як ключової парадигми, або ж певної теоретико-методологічної моделі забезпечення збалансованості розвитку сільських територій та формування стійких бізнес-моделей сільського розвитку.

З огляду на зазначені дослідження додаткових обґрунтувань потребують питання регіонального розвитку цифрових впроваджень, зокрема в межах сільських територіальних громад.

Виклад основного матеріалу. Посилення процесів цифровізаційних змін нині безпосередньо стосується й розвитку сільських територій, де територіальні громади мають значний вплив на їх реалізацію. Відмічені впливи окреслюються позитивними аспектами й необхідністю активізації впровадження цифрових трансформацій з метою забезпечення ефективного розвитку сільських територіальних громад, що потребує виокремлення цільового спрямування й зводиться передусім до [4, с. 66-68]:

- цифрового аудіювання та моніторингових досліджень з метою оцінювання наявного ресурсного й людського потенціалу об'єднаних територіальних громад. Доцільним при цьому є застосування SWOT-аналізу з побудовою матриці- SWOT, де чітко окреслюватимуться факторний вплив до забезпечення процесу регіонального менеджменту сільського розвитку в умовах цифровізаційних змін. Результативним підсумком зазначеного процесу є побудова концептуальної моделі перспектив цифрового розвитку в межах територіальних громад;

- формування довірливих, партнерських і прозорих взаємовідносин між владними, бізнесовими структурами та сільськими територіальними громадами стосовно впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема з надання адміністративних, тобто публічних (державних і муніципальних) послуг надаваних в електронній формі, що в сукупності сприятиме реалізації спільних інтересів зацікавлених сторін у забезпеченні розвитку сільської територіальної громади й підвищення рівня довіри до влади;

- побудови дієвої системи забезпечення цифрової грамотності й компетентності сільських мешканців щодо використання сучасних цифрових технологій, що дасть можливість розширити діапазон отримуваних послуг для користувачів е-технологій;

- нівелювання цифрової диференціації в межах сільських територій засобом інфраструктурного забезпечення, зокрема широкосмугового доступу до Інтернету, що характеризується швидкістю й безперервністю в рази підвищуючи доступність до Інтернет-послуг;

- створення єдиного інформаційного простору надаючи можливості комплексного використання цифрових інформаційних ресурсів сільськими мешканцями. Прикладністю зумовлюється формування системи громадських центрів доступу селян до державних інформаційних ресурсів, що стартувало у вигляді пілотного проєкту з електронного урядування в ОТГ «Цифрові громади» у 2020 р. Такі проєкти матимуть перспективне спрямування, оскільки в електронному форматі можна окреслити коло заінтересованих сторін, зокрема активних членів територіальної громади, органів місцевого самоврядування, місцевого (локального) бізнесу, професійного співтовариства експертів та інших зацікавлених осіб, які в процесі, так званого «мозкового штурму» обмінюватимуться інноваційними й технологічними новинками, інформацією на основі чого здійснюватиметься координація та вибір оптимального варіанту щодо вирішення проблемних питань сільського розвитку. З огляду на зазначене дієвістю зумовлюватиметься формування інформаційно-аналітичного центру, який займатиметься розробкою науково-обґрунтованих методичних підходів стосовно впровадження цифрових технологій в межах сільських територіальних громад.

В контексті відміченого, доцільністю зумовлюється забезпечення ефективності регіонального менеджменту сільського розвитку

у процесі цифрових впроваджень в межах локальних об'єктів, зокрема на прикладі окремої об'єднаної територіальної громади (ТГ) – Холмківська ТГ (Ужгородський район, Закарпатська область). Так, площа територіальної громади: 65,5 км², чисельність населення становить 14325 осіб. До складу ТГ входить 10 населених пунктів: Холмок, Концово, Минай, Розівка, Сторожниця, Тарнівці, Шишлівці, Ботфалва, Кінчеш, Коритняни. На території громади розташовані готельно-ресторанні заклади, АЗС, підприємства основні з яких: завод ТОВ «Ядзакі Україна» (спеціалізується з виготовлення електроджгутів для автомобільної галузі), завод американської корпорації «Jabil Circuit» (виготовляє електроніку для брендів Nespresso, Ceragon, Sagemcom, SIAE Microelettronica, DUCATI Energia, SIT та TeleTec), перша закарпатська палинчарня ТОВ «Агрофруктсервіс», ФГ «Коник» (вирощування яблук і виробництво соків прямого віджиму), функціонує дитяча футбольна школа при ФК «Минай» та багато інших.

У межах територіальної громади сформовано та діє 4 центри надання адміністративних послуг (ЦНАП): Холмківський, Тарнівський, Коритнянський та Сторожницький. У своїй діяльності центри надання послуг застосовують інформаційно-цифровізаційні процеси, що значно спрощує їх роботу, покращує ефективність та прискорює процеси обслуговування громадян, а саме:

- онлайн-послуги – можливість подання заявок та отримання результату через інтернет;
- електронні черги, які зменшують час очікування при записі на прийом до лікаря, до прикладу територіальних об'єктів, таких як «Амбулаторія загальної практики сімейної медицини»;
- електронні документи – завдяки взаємозв'язку з платформою «Дія» можливість обробки документів у електронному форматі з накладанням цифрових підписів;
- інтеграція баз даних – об'єднання інформаційних систем для швидкого обміну даними між різними відомствами.

До складу Холмківської ОТГ входять відділи: фінансовий, освіти, культури, спорту, містобудування та архітектури, служба у справах дітей, центр надання соціальних послуг, комунальне підприємство ДКП «Розівка», Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Холмківської сільської ради та інші.

Фінансовий блок ТГ відповідає за виконання сільського бюджету, ефективне використання

коштів територіальної громади, надання паспортів та звітів бюджетних програм, формування бюджетних запитів, прогнозування сільського бюджету. З метою забезпечення ефективної діяльності фінансовий блок ТГ застосовує цифровізаційні системи, які дають можливість перетворення державних послуг на зручні онлайн-сервіси. Зокрема, застосування офіційного майданчику «Prozorro» дає можливість здійснювати публічні державні закупівлі.

Згідно чинного законодавства сьогодні всі товари і послуги державні та комунальні установи замовляють шляхом оголошення публічних закупівель. Зробити це, а також прийняти участь у відкритому тендері, усі бажаючі можуть на сайті «Української універсальної біржі» – офіційному майданчику електронної системи «Prozorro» [11]. В наслідок задіяння відміченого цифровізаційного інструменту дійсно прозорими стають витрати державного бюджету та витрати територіальних громад, оскільки дані системи є у відкритому доступі для кожного громадянина. Також завдяки участі Холмківської територіальної громади у державному веб-порталі бюджету «Open budget» для громадян можна здійснювати моніторинг за виконанням бюджету, його структурою, доходами, видатками та динамікою показників [3].

Відділ освіти Холмківської територіальної громади забезпечує діяльність закладів дошкільної, початкової, базової, середньої освіти та інших навчальних закладів громади. До ОТГ входять 5 закладів дошкільної освіти (Концівський ДНЗ, Коритнянський ДНЗ, Розівський ДНЗ, Сторожницький ДНЗ, Шишлівський ДНЗ) та 5 шкіл (Концівський ОЗЗСО I-III ступенів, Коритнянський ОЗЗСО I-III ступенів, Шишлівський ОЗЗСО I-III ступенів, Сторожницька ЗОШ I-III ступенів, Холмківська ЗОШ I-II ступенів). Наразі до освітнього процесу в межах ТГ під'єднано такі інноваційні проєкти: «Електронні журнали та щоденники для шкіл» та інші, які надають можливості зручного створення уроків, виставлення оцінок та аналізу успішності учнів, класів, школи, а також спрощують систему дистанційного навчання. «Електронна черга до садочка», яка розміщена на офіційному сайті інклюзивно-ресурсного центру Холмківської ОТГ [8], що спрощує систему подачі документів до закладів дошкільної освіти, процедуру обліку дітей, бажаючих відвідувати ЗДО, забезпечує доступ до інформації про ЗДО, що є у комунальній власності громади. Зазначені інструменти вже функціонують на платформі

«Дія. Цифрова громада». «Дія. Цифрова громада» – національний вебпортал для цифрових лідерів і лідерок, база знань для відповідальних за цифровізацію у всіх органах місцевої влади – CDTO. Це заступники з цифрової трансформації, які поступово з'являються в кожному місті та громаді. Платформа Дія. Цифрова громада систематизує матеріали для CDTO на місцях. Тут містяться рекомендації щодо впровадження цифрових інструментів, план цифрової трансформації, алгоритми та нормативно-правові документи, які можуть знадобитися CDTO в регіонах для ефективного впровадження цифровізації, маркетплейс цифрових рішень для громад, а також курси із підвищення цифрової грамотності [6].

Дієвістю зумовлюються цифровізаційні процеси у галузі освіти, зокрема актуалізації набуває інклюзивна освіта, як інноваційна модель системи освітніх послуг, яка є невід'ємною частиною сучасного навчання з індивідуальним підходом до кожної дитини забезпечуючи її права на отримання освіти незалежно від місця проживання. Зазначена освітня технологія передбачає здобуття освітніх знань для дітей з особливими потребами у звичайних навчально-виховних закладах, де ключовою основою є забезпечення відповідних умов для досягнення результативності процесу навчання. Прикладом запровадження інклюзивної освіти є створена 1 грудня 2023 р. комунальна установа «Інклюзивноресурсний центр» (ІРЦ) Холмківської сільської ради, до основних завдань якого входить: проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини; надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг; забезпечення системного та кваліфікованого супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Інформаційні дані щодо функціонування комунальної установи «Інклюзивноресурсний центр» Холмківської сільської ради засвідчують, що станом на 29 листопада 2024 р. на обліку в ІРЦ перебуває 58 дітей, з яких: 26 дітей дошкільного віку, 32 дітей шкільного віку. Видано 36 висновків про Комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи. Протягом року фахівці ІРЦ провели 1630 корекційно-розвиткових занять. За період роботи фахівці ІРЦ взяли участь у 100 засіданнях команд психолого-педагогічного супроводу в закладах загальної середньої освіти та закладах дошкільної освіти Холмківської ТГ, яких 83 в ЗЗСО та 17 в ЗДО. У процесі власної діяльності

Холмківський інклюзивно-ресурсний центр застосовує такі цифрові інструменти, як закупівля світових стандартизованих методик діагностики Leiter-3, WISC-IV, Conners-3, так:

Leiter-3 (Міжнародна шкала продуктивності Лейтера), це методика, що дозволяє оцінити невербальний інтелект і функціонування нейропсихологічних процесів, що лежать в його основі. Зазначена методика має широкий діапазон складності питань, завдяки чому оцінюються як інтелектуальні порушення, так і обдарованість. Цей тест унікальний наявністю профілів зростання, які допомагають оцінити розвиток дитини в динаміці. В методиці Leiter-3 представлені коефіцієнти складності кожного з питань. Тест надає оцінку IQ, а також оцінку процентільного і вікового еквівалента для кожного субтесту. На відміну від інших тестів IQ, Leiter-3 вимірює тільки текучий інтелект, що відповідає сучасним поглядам на IQ і принципи його оцінювання. Leiter-3 має високу конкурентну валідність з іншими еталонними методиками оцінювання інтелекту, як-от WISC-IV, WAIS-IV, Матриці Равена.

WISC-IV (Шкала інтелекту Векслера для дітей – IV) – стандартизована методика для вимірювання інтелекту у дітей віком від 6 до 16 років. Оцінює здібності та потенціал людини (текучий інтелект), а також набуті знання і навички (кристалізований інтелект). Вимірює вербальний інтелект, сприйняття і мислення, швидкість обробки інформації, робочу пам'ять. Діагностує як інтелектуальні порушення, так і обдарованість. Використовується не тільки в якості тесту інтелекту, але й як клінічний інструмент та основа для побудови програм роботи з дитиною. Підходить як групі норми, так і групі патології (розлади навчання, РДУГ, легкі та помірні інтелектуальні порушення). Тест можна проводити навіть якщо дитина не вміє читати і писати, має легкі логопедичні проблеми (не вимовляє окремі звуки).

Conners-3 (Шкали Коннерс. 3 версія) – це набір шкал для оцінювання розладу дефіциту уваги і гіперактивності (РДУГ) та його найбільш поширених супутніх проблем і розладів у дітей та підлітків. Conners-3 (Шкали Коннерс. 3 версія) – це результат 40 річного дослідження в галузі дитячої та юнацької психопатології. Відмічений тест дозволяє отримати вичерпну і сфокусовану оцінку розладу дефіциту уваги і гіперактивності (РДУГ) та його найбільш поширених супутніх проблем і розладів у дітей та підлітків. Conners-3 є мультиінформативним методом оцінювання дітей і підлітків віком 6-16 років, який враховує домашню, соціальну, і шкільну сфери. Методика

Conners-3 є неocenенною для ухвалення рішень стосовно клінічного діагностування й визначення придатності до навчання, при плануванні терапевтичного втручання і моніторингу, в ситуації дослідження і для скринінгу.

Однак, сучасні імперативи зумовлюють необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, оскільки для роботи з наведеними методиками потрібні сертифіковані користувачі. Тільки психолог, який пройшов сертифікацію може робити дану діагностику та має доступ до особистого кабінету платформи Giunti Psychometrics. Робота ІРЦ відображена в автоматизованій системі «АС ІРЦ», де яку вносяться заяви на проведення комплексної оцінки, в якій генеруються висновки та річні звіти центру для Департаменту освіти і науки молоді та спорту Закарпатської ОВА та РЦПЮ Закарпатської області.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, забезпечення перспектив функціонування досліджуваного центру стосуватиметься розширеного доступу до сучасних цифрових інструментів формування навчального процесу для дітей з обмеженими потребами. Доцільним є застосування мейнстрімінгу, як дієвого підходу щодо можливостей розширення соціальних контактів у позаурочний час між дітьми з особливими

потребами і здоровими дітьми, їх однолітками у процесі якого нівелюються, або хоча б зменшуються відмінності між ними. Водночас необхідним є формування системи соціальної інтеграції, за якої забезпечується залучення дітей з обмеженими можливостями, у перспективі, до соціальної діяльності, тобто відбувається їх соціалізація з метою їх активної участі як повноправних членів суспільства з прикладанням праці у всіх сферах і видах економічної діяльності. Крім цього, доцільним є удосконалення комп'ютеризованих методів навчання та адаптованих навчальних програм, що враховуватимуть індивідуальні особливості і потреби дітей-інвалідів. Відповідно до зазначеного застосування цифровізаційних технологій стосується побудови онлайн-інструментів з метою підтримки універсального дизайну, де чітко окреслюється людиноцентричний підхід, оскільки такий дизайн передбачає формування максимально комфортного середовища для кожного індивідууму не потребуючи періоду адаптування, або ж спеціально сформованого дизайну. Подальші дослідження стосуватимуться формування факторної моделі забезпечення регіонального менеджменту сільського розвитку в умовах цифровізаційних змін.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Газуда Л., Газуда М. (2024) Діджиталізація аграрної сфери: тенденції та перспективи: матеріали наукового колоквиуму «Цифрова трансформація економіки України: проблеми і пріоритети побудови стратегії конкурентних переваг» (8 травня 2024 року). Одеса: Одеський національний технологічний університет, 16-19.
2. Газуда М., Газуда Л., Герцег В. (2024) Ключові аспекти цифровізації сільського господарства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка», 1(63), 79-86.
3. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>. (дата звернення: 15.03.2025).
4. Дубневич Ю., Чечель В. Проблеми та перспективи впровадження діджиталізації в територіальних громадах. Аграрна економіка, 2024, Т. 17, № 1. С. 62-69.
5. Краус К. М., Краус Н. М., Криворучко О. С. (2017). «Інноваційний портрет» європейського економічного простору. Інфраструктура ринку, 3. 5–10.
6. Мінцифра презентувала платформу Дія. Цифрова громада для цифрових лідерів у регіонах. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-prezentuvala-platformu-diyatsifrova-gromada-dlya-tsirovikh-lideriv-u-regionakh> (дата звернення: 13.03.2025).
7. Нікітін Ю. О., Кульчицький О. І. (2019) Цифрова парадигма як основа визначень: цифровий бізнес, цифрове підприємство, цифрова трансформація. Маркетинг і цифрові технології, 3(4), 77-87. 66
8. Офіційний сайт інклюзивно-ресурсного центру Холмківської ОТГ. URL: <https://holmok-ovita.gov.ua/inkluzivnoresursnij-centr-16-05-31-22-09-2023/>. (дата звернення: 11.03.2025).
9. Скоробогатова Н. Є. (2019) Концептуальні засади формування сталого розвитку суспільства в контексті Індустрії 4.0. Економічний вісник НТУУ «КПІ», 388-400. 67

10. Соснін О. (2020) Цифровізація як нова реальність країни. Юридичний вісник України, 1, 45–54. 69
11. Українська універсальна біржа URL: https://tender.uub.com.ua/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiA8q--BhDiARIsAP9tKI08BLZqX3-D9JRc0iAey0pBEIcsx604c7kUZFQ00_bepvfJ1TTBvmIaAnwXEALw_wcB (дата звернення: 12.03.2025).
12. Bowersox D. J., Closs D. J. & Drayer R. W. (2005) The digital transformation: technology and beyond. *Supply Chain Management Review*, 9(1), 22–29.
13. Clerck, J. (2017). Digitalization, digital transformation: The differences. i-SCOOP. URL: <https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/> . (accessed: September, 13. 2024).
14. Katz R. (2015, May 6). The transformative economic impact of digital technology. URL: https://unctad.org/meetings/en/Presentation/ecn162015p09_Katz_en.pdf. (accessed: September, 12. 2024).
15. Stolterman, E., & Fors, A. C. (2004). Information technology and the good life. *Information Systems Research*, 687–692. URL: https://doi.org/10.1007/1-4020-8095-6_4510 . (accessed: September, 10. 2024).
16. Stojanova, S., N. Cvar, J. Verhovnik, N., Božic, J. Trilar, A. Kos, and E.S. Duh (2022) Rural digital innovation hubs as a paradigm for sustainable business models in Europe's rural areas. *Sustainability*, 14, 14620 p. DOI:<https://doi.org/10.3390/su142114620>
17. Ringenson, T., Höjer, M., Kramers, A., & Viggedal, A. (2018). Digitalization and environmental aims in municipalities. *Sustainability*, 10(4), 1278–1–1278–16.

REFERENCES

1. Hazuda L. & Hazuda M. (2024) Didzhitalizatsiya ahrarnoyi sfery: tendentsiyi ta perspektyvy: materialy naukovo-ho kolokviumu «Tsyfrova transformatsiya ekonomiky Ukrayiny: problemy i priority pobudovy stratehiyi konkurentnykh perevah» (8 travnya 2024 roku). [Digitization of the agricultural sphere: trends and prospects: materials of the scientific colloquium «Digital transformation of the economy of Ukraine: problems and priorities of building a strategy of competitive advantages» (May 8, 2024)]. Odesa: Odesa National Technological University. 16-19. [in Ukrainian].
2. Hazuda M., Hazuda L. & Hertseh V. (2024) Klyuchovi aspekty tsyvrovizatsiyi sil's'koho hospodarstva [Key aspects of digitalization of agriculture]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series «Economics»*, 1(63). 79-86. [in Ukrainian].
3. Derzhavnyy veb-portal byudzhetu dlya hromadyan State budget web portal for citizens. URL: <https://openbudget.gov.ua/>. (2025, March, 15). [in Ukrainian].
4. Dubnevych Yu. & Chechel V. (2024) Problemy ta perspektyvy vprovadzhennya didzhitalizatsiyi v terytorial'nykh hromadakh [Problems and prospects of implementing digitalization in territorial communities]. *Agrarian Economy*, 17, 1. 62-69. [in Ukrainian].
5. Kraus K. M., Kraus N. M. & Kryvoruchko O. S. (2017). «Innovatsiyyny portret» yevropeys'koho ekonomichnoho prostoru [«Innovative portrait» of the European economic space]. *Market infrastructure*, 3. 5–10. [in Ukrainian].
6. Mintsyfra prezentovala platformu Diya. Tsyfrova hromada dlya tsyfrovykh lideriv u rehionakh [The Ministry of Digital Affairs presented the platform Diya. Digital community for digital leaders in the regions]. Retrieved from: Ministry <https://thedigital.gov.ua/news/mintsyfra-prezentovala-platformu-diyatsyfrova-gromada-dlya-tsifrovikh-lideriv-u-regionakh>. [in Ukrainian].
7. Nikitin Yu.O. & Kulchytskyi O.I. (2019) Tsyfrova paradyhma yak osnova vyznachen': tsyfrovyi biznes, tsyfrove pidpryyemstvo, tsyfrova transformatsiya [Digital paradigm as a basis of definitions: digital business, digital enterprise, digital transformation]. *Marketing and digital technologies*, 3(4), 77-87. [in Ukrainian].
8. Ofitsiyyny sayt inklyuzyvno-resursnoho tsentru Kholmkyv's'koyi OTH [Official website of the Inclusive Resource Center of the Holmkyva Autonomous Community]. URL: <https://holmok-osvita.gov.ua/inkluzivnoresursnij-centr-16-05-31-22-09-2023/>. (2025, March, 11). [in Ukrainian].
9. Skorobohatova N. E. (2019) Kontseptual'ni zasady formuvannya staloho rozvytku suspil'stva v konteksti Industriyi 4.0. [Conceptual foundations of the formation of sustainable development of society in the context of Industry 4.0.]. *Economic bulletin of NTUU «KPI»*, 388-400. [in Ukrainian].

10. Sosnin O. (2020) Tsyfrovizatsiya yak nova real'nist' krayiny [Digitization as the new reality of the country]. Legal Bulletin of Ukraine, 1, 45–54. [in Ukrainian].
  11. Ukrayins'ka universal'na birzha [Ukrainian Universal Exchange]. Retrieved from: https://tender.uub.com.ua/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQiA8q--BhDiARIsAP9tKI08BLZqX3-D9JRc0iAey0pBELcsx604c7kUZFQ00_bepvfJ1TTBvmIaAnwXEALw_wcB (2025, March, 12). [in Ukrainian].
  12. Bowersox, D. J., & Closs, D. J. & Drayer R. W. (2005). The digital transformation: technology and beyond. Supply Chain Management Review,9(1), 22–29. [in English].
  13. Clerck, J. (2017). Digitalization, digital transformation: The differences. i-SCOOP. Retrieved from: <https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitaliza-tion-digital-transformation-disruption/> . [in English].
  14. Katz, R. (2015). The transformative economic impact of digital technology. Retrieved from: https://unctad.org/meetings/en/Presentation/ecn162015p09_Katz_en.pdf. [in English].
  15. Stolterman, E., & Fors, A. C. (2004). Information technology and the good life. Information Systems Research, 687–692. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/1-4020-8095-6_4510 . [in English].
  16. Stojanova, S., N. Cvar, J. Verhovnik, N., Božic, J. Trilar, A. Kos, & E.S. Duh (2022). Rural digital innovation hubs as a paradigm for sustainable business models in Europe's rural areas. Sustainability, 14. Retrieved from: <https://doi.org/10.3390/su142114620> [in English].
- Ringenson, T., Höjer, M., Kramers, A., & Viggedal, A. (2018). Digitalization and environmental aims in municipalities. Sustainability, 10(4) [in English].

Отримано 01.02.2025